

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI DO SPRAW
KONTROLI PAŃSTWOWEJ
(NR 78)
z dnia 27 maja 2026 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 78)

27 maja 2026 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (PSL-TD)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli „Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033”

W posiedzeniu udział wzięli: **Adriana Porowska** wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów wraz ze współpracownikami, **Michał Braun** dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, **Janusz Klimek** pełniący obowiązki dyrektor Małopolskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Porządek dzienny posiedzenia przewiduje rozpatrzenie informacji NIK o wynikach kontroli „Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033”.

Czy są uwagi do porządku dziennego? Uwag do porządku dziennego nie ma.

Serdecznie witam dyrektora Małopolskiej Delegatury NIK w Krakowie, pana Janusza Klimka, wraz ze współpracownikami, a także panią Adrianę Porowską, wiceprzewodniczącą Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarza stanu w KPRM.

Bardzo proszę przedstawiciela NIK, pana dyrektora delegatury, o przedstawienie informacji.

Pełniący obowiązki dyrektor Małopolskiej Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie Janusz Klimek:

Szanowny panie przewodniczący, szanowna Komisjo, bardzo dziękuję za udzielenie głosu i możliwość przedstawienia wyników naszej pracy. Jeszcze w imieniu pana prezesa Mariusza Haładyja i pana wiceprezesa Jacka Kozłowskiego chciałbym przeprosić za ich nieobecność, ale wciąż trwa posiedzenie Kolegium NIK.

Szanowni państwo, tak jak już pan przewodniczący wskazał, prezentujemy informację o wynikach kontroli „Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033”. Idea tego funduszu powstała – został on zainicjowany już w 2019 r. W tej perspektywie czasowej, lat 2022–2033, zaplanowano wydatkowanie na ten cel 230 mln zł.

Jaka jest, szanowni państwo, przyczyna podjęcia kontroli przez NIK tego zagadnienia? Generalnie podjęto tę kontrolę po analizie ryzyka, obejmującej oczywiście dotychczasowe wyniki naszych kontroli w NIW oraz doniesienia medialne po rozstrzygnięciu konkursów edycji 2022 i edycji 2024. Nasza analiza wskazała, że na etapie oceny ofert i przyznawania środków mogło dojść do nieprawidłowości polegających na uznaniowym przyznawaniu środków publicznych organizacjom, które nie dawały rękojmi należytej realizacji powierzonych zadań.

Najczęściej podnoszone w ówczesnych publikacjach medialnych zarzuty dotyczyły niezapewnienia bezstronności ekspertów oceniających wnioski oraz przyznawania środków organizacjom, które nie dawały rękojmi należytej realizacji powierzonych zadań, często organizacjom bez należytego doświadczenia, w tym powstałym już po ogłoszeniu konkursu.

Generalnie w naszej kontroli skupialiśmy się na następującym celu – czy dotacje przyznane organizacjom pozarządowym przyznano właśnie w wyniku rzetelnej oceny wniosków, a przekazane środki publiczne wydatkowano prawidłowo.

Jeśli chodzi o podmioty objęte naszą kontrolą, był to oczywiście NIW-CRSO i 18 beneficjentów programu, w tym 7 operatorów w 6 województwach w priorytecie programu dotyczącym aktywizacji młodzieży w samorządach oraz 11 podmiotów, które uzyskały dotacje w ramach priorytetu

drugiego, dotyczącego organizacji młodzieżowych w życiu publicznym, i priorytetu trzeciego – wzmocnienia kompetencji organizacji młodzieżowych.

Szanowni państwo, w naszej ocenie NIW-CRSO nienależycie realizował zadania instytucji zarządzającej Rządowym Programem Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033. W sposób rażący naruszano podstawowe zasady uczciwej konkurencji i efektywności. W toku kontroli ustalono przypadki niekonkurencyjnego wyboru podmiotów, którym powierzano realizację zadań, a także braku nadzoru nad realizacją umów dotacji, skutkującego w poszczególnych sprawach niecelowym i niegospodarnym wykorzystaniem środków publicznych.

Stwierdzona łączna suma nieprawidłowości w zakresie rozdysponowania, weryfikacji i kontroli tych środków wyniosła 10,3 mln zł przyznanych dotacji, a działań niegospodarnych będących w dyspozycji NIW, środków pomocy technicznej – ponad 1,1 mln zł. Nieprawidłowości dotyczące sposobu wykorzystania dotacji przez beneficjentów wyniosły 0,85 mln zł, z czego prawie pół miliona stanowiły wydatki poniesione w wyniku działań nierzetelnych i niegospodarnych.

Szanowni państwo, krytyczna ocena dotyczy przede wszystkim sposobu przyznawania dofinansowania ze środków programu, gdyż w ramach edycji 2022 i edycji 2024 nie zapewniono prawidłowej, merytorycznej i niebudzącej wątpliwości co do bezstronności oceny wniosków przez ekspertów ani mechanizmu weryfikacji jakości ich prac. W konsekwencji wystąpiły liczne przypadki dofinansowania projektów dla podmiotów nieuprawnionych, niedoświadczonych, proponujących wątpliwe jakościowo projekty i niegwarantujących należytej realizacji powierzonych zadań. Zastrzeżenia w tym zakresie dotyczyły wyboru 15 z 49 analizowanych przez nas wniosków o łącznej wartości blisko 5 mln zł.

Szanowni państwo, w NIW nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdawanego przez beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji powierzonych zadań w ramach programu, na które przekazano łącznie 3,25 mln zł. Nie opracowano też i nie wdrożono systemu kontroli beneficjentów programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków programu, a nieliczne postępowania kontrolne prowadzono w sposób niedostarczający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań, w tym nie sporządzano dokumentów pokontrolnych z przeprowadzonych w 2024 r. kontroli beneficjentów, którym przekazano prawie 5,5 mln zł dotacji.

W wyniku kontroli sposobu realizacji zadań przez 18 beneficjentów programu nieprawidłowości stwierdzono u 7 z nich. Polegały one głównie na realizacji zadań niezgodnie z ofertą i umową z NIW bądź działaniach nierzetelnych i niegospodarnych.

W postępowaniach konkursowych na małe granty u czterech operatorów stwierdzono nieprawidłowości, które polegały przeważnie na naruszeniu zasady konkurencyjności i transparentności naboru wniosków. Stwierdzono też powierzenie zadań osobom bez kompetencji do ich realizacji bądź z naruszeniem zasady konkurencji. Stwierdziliśmy również wypłaty wynagrodzenia za niewykonane działania, zaliczkowanie się środkami dotacji, zakup za zawyżoną cenę nowoczesnych telefonów komórkowych czy na przykład udzielenie małego grantu podmiotowi nieuprawnionemu, którego prezes zarządu był powiązany z członkami władz operatora.

Szanowni państwo, wystąpiły też przypadki nieterminowego przekazywania przez operatorów małych grantów środków.

W ocenie NIK uzyskane dotychczas rezultaty – i tu chcielibyśmy to podkreślić – nie gwarantują osiągnięcia założonych w programie celów. Dotyczy to przede wszystkim tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych. Przy obecnym poziomie finansowania nie jest także możliwe, nie jest prawdopodobne osiągnięcie w 2033 r. założonych wskaźników liczby organizacji, które otrzymały wsparcie w celu zwiększenia obecności organizacji młodzieżowych w życiu publicznym oraz wzmocnienia kompetencji organizacji młodzieżowych.

Na bazie naszych ustaleń zaproponowaliśmy następujące wnioski skierowane do przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego. Zawnioskowaliśmy o weryfikację założeń i postanowień Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033 i złożenie wniosku do prezesa Rady Ministrów o odpowiednie zmiany w uchwale w zakresie zmiany wieku grupy docelowej programu poprzez włączenie młodzieży poniżej 15. roku życia do uczestnictwa w działaniach w ramach priorytetu pierwszego, czyli aktywizacji młodzieży w samorządach. Zawnioskowaliśmy o weryfikację przyjętych w programie wskaźników rezultatów pod kątem możliwości ich rzeczywistej realizacji oraz uwzględnienia w tych wskaźnikach elementów jakościowych. Ponadto – o zapewnienie, w porozumieniu z dyrektorem NIW-CRSO, potencjału kadrowego

do obsługi programów tematycznych oraz ich kontroli, pozwalającego na rzetelną i skuteczną weryfikację prawidłowości powierzanych beneficjentom zadań publicznych.

Szanowni państwo, poza wynikającymi ze stwierdzonych nieprawidłowości wnioskami zawartymi w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do dyrektora NIW, które dotyczyły w szczególności zapewnienia w kolejnych edycjach programu oceny wniosków przez ekspertów posiadających niezbędną wiedzę, doświadczenie, gwarantujących bezstronną i rzetelną ich ocenę, w celu zwiększenia efektywności wykorzystania środków publicznych w kolejnych edycjach programu, naszym zdaniem należałoby wprowadzić mechanizm ograniczający możliwość powierzania zadań organizacjom z niedostatecznym doświadczeniem, premiowanym dotychczas przy zastosowaniu dodatkowych kryteriów strategicznych, oraz wyeliminowanie możliwości finansowania ze środków programu wydatków poniesionych przed zawarciem umowy o powierzenie zadania publicznego, co z kolei przewidziane było w regulaminach konkursu edycji 2022 r. i edycji 2024 r.

Szanowni państwo, to tyle z naszej strony. Oczywiście jesteśmy do dyspozycji, służymy odpowiedzią na pytania.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy pani z KPRM chciała zabrać głos? Jeśli trzeba, to bardzo proszę.

Wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Adriana Porowska:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, dziękuję za możliwość zabrania głosu w sprawie wyników kontroli NIK dotyczącej właśnie Funduszu Młodzieżowego w NIW, bo ten raport bardzo precyzyjnie pokazuje, jak wiele pracy trzeba było wykonać, aby odbudować standardy przejrzystości, rzetelności i kontroli w programach realizowanych przez NIW.

Jednocześnie trzeba uczciwie powiedzieć, jakiego okresu dotyczą ustalenia NIK. Mówimy o nieprawidłowościach dotyczących programu w latach 2022–2024, przy czym program na 2024 r. był przygotowywany jeszcze w 2023 r., czyli za poprzedniej władzy. Za kształt tych programów, za przyjęte rozwiązania i za praktykę ich realizacji odpowiadało poprzednie kierownictwo instytutu oraz poprzedni nadzór polityczny. Mówię to nie po to, aby uchylać się od odpowiedzialności instytucjonalnej, ale po to, aby rzetelnie osadzić ustalenia NIK w czasie i w faktach.

Od początku tej kadencji zarówno moja poprzedniczka, pani minister Agnieszka Buczyńska, jak i sekretarz stanu Marek Krawczyk podejmowali działania, których celem było naprawienie tych mechanizmów. Dotyczyło to wszystkich programów realizowanych przez NIW, w tym także Funduszu Młodzieżowego.

Najważniejsza zmiana dotyczy procesu oceny wniosków. Stworzyliśmy nową bazę niezależnych, wykwalifikowanych ekspertów. Obecnie to około 500 osób. Eksperci są szkoleni i przypisywani do obszarów, w których mają realne kompetencje. Co szczególnie ważne – eksperci do oceny projektów są dziś dobierani w sposób losowy z wykorzystaniem systemu elektronicznego. To eliminuje uznaniowość i ogranicza ryzyko wpływu człowieka na dobór osób oceniających konkretne wnioski. Mechanizm wygląda tak, że dane ekspertów są anonimizowane. Następnie system zestawia ekspertów posiadających właściwe kompetencje z konkretnymi wnioskami. Innymi słowy – nie ma ręcznego wskazywania, kto ma oceniać dany projekt.

Wprowadziliśmy też pełniejszą jawność. W trybie dostępu do informacji publicznej można uzyskać informację, kto oceniał dany wniosek. Publikowane na stronach NIW są wyniki konkursów, nazwy organizacji i liczba uzyskanych punktów. To wszystko buduje przejrzystość, której wcześniej bardzo brakowało albo która była niewystarczająca.

Drugim bardzo ważnym elementem jest rola Rady NIW. Rada NIW jest organem decyzyjnym i opiniotwórczym w sprawach dotyczących instytutu. Dzisiaj nic, co dotyczy konkursów, nie dzieje się poza tą radą. Co więcej, w radzie większość mają przedstawiciele sektora pozarządowego – 7 osób na 11 członków. To oznacza realny mechanizm kontroli instytutu przez sam sektor obywatelski. Jest to rozwiązanie wzmacniające zaufanie i transparentność na nieznana do tej pory skalę.

Chcę też podkreślić, że nie zatrzymujemy się wyłącznie na zmianach regulaminowych. Obecnie pracujemy nad tym, aby część rozwiązań, które dziś znajdują się w regulaminach, została przeniesiona na poziom programów. Chodzi o to, aby w przyszłości żaden kolejny dyrektor nie mógł łatwo zmieniać kluczowych mechanizmów transparentności i kontroli jedynie decyzją regulaminową. Te prace są obecnie na etapie uzgodnień międzyresortowych.

O szczegółowych zmianach w regulaminach opowie pan dyrektor NIW Michał Braun, natomiast o konkretnych zmianach Funduszu Młodzieżowego w szerszej skali powie pani dyrektor Anna Czaplińska.

Ze swojej strony chcę powiedzieć jasno – raport NIK był dla nas ważnym i potrzebnym sygnałem. Pokazał skalę problemów, ale też potwierdził, że kierunek działań naprawczych, który przyjęliśmy od początku, jest właściwy. Naszym celem jest to, aby programy NIW były prowadzone w sposób przejrzysty, odporny na uznaniowość i bezpieczny dla organizacji społecznych oraz dla środków publicznych. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy pan dyrektor chciał zabrać głos? Bardzo proszę.

Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Michał Braun:

Bardzo dziękuję. Szanowni państwo, panowie posłowie, bardzo dziękujemy NIK za przeprowadzenie tej kontroli. Rzeczywiście pokazuje ona jak w soczewce problemy, które dotyczyły całego instytutu i rozlewały się na wszystkie programy wdrażane w NIW, a jest ich 10. To są rządowe programy wsparcia społeczeństwa obywatelskiego.

Podkreślę po pierwsze, że dziś nikt nie ma wątpliwości, że programy wsparcia organizacji pozarządowych są potrzebne, że działania organizacji pozarządowych potrzebują przejrzystego, transparentnego, bezpiecznego wsparcia, a samo działanie agencji wykonawczych, takich jak między innymi NIW, jest niezwykle ważne, bo pozwala na bliski kontakt z organizacjami i bycie takim pośrednikiem pomiędzy stroną rządową a pozarządową.

W pierwszych dniach, kiedy zostałem dyrektorem NIW, a więc od 13 marca 2024 r., podjęliśmy działania, aby wprowadzić zmiany w Funduszu Młodzieżowym. Rzeczywiście, tak jak powiedziała pani minister, ta kontrola dotyczy też edycji 2024, ale proszę się tym nie znieść co do dat, bo edycja 2024 oznacza konkurs ogłoszony, oceniony i de facto rozstrzygnięty w 2023 r. po to, żeby od 2024 r. zaczęły się projekty. Od pierwszych dni naszej pracy zaczęliśmy wprowadzać zmiany, które zresztą są widoczne też w tym raporcie, i które miały przeciwdziałać systemowi, który doprowadził do tak wielkich nieprawidłowości i do takiego zarządzania funduszami.

Jako przykład podam to, że oprócz tych pieniędzy, o których pan prezes powiedział, nam w pierwszych dniach udało się zablokować podpisanie niektórych umów w ramach Funduszu Młodzieżowego, które jeszcze nie zostały zawarte. Między innymi w ramach tego funduszu miało być przekazane około 2 mln zł dla organizacji z Małopolski, która przez 3 lata miała być operatorem małych grantów, która po pierwsze nigdy nic nie robiła w Małopolsce, po drugie nie miała nigdy żadnej złotówki na koncie ani żadnego pracownika, a jedyną jej kompetencją było widocznie to, że jej prezes był nominowany przez ministra Glińskiego do Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem. Takich przykładów można mnożyć.

My w NIW po pierwsze, dzięki decyzjom KPRM, mamy dziś większościowy nadzór organizacji pozarządowych. Po drugie – losowy dobór ekspertów do oceny, ekspertów, którzy mają szczególne i sprawdzone kompetencje. W raporcie można przeczytać przykłady osób, które oceniały wnioski, a nie miały do tego żadnych kompetencji, a ponadto były często powiązane osobowo z osobami czy organizacjami, których wnioski oceniano. Dzisiaj też, dzięki wynikom kontroli, mamy dodatkowe procedury związane z przeciwdziałaniem konfliktowi interesów, mamy procedury związane z całą oceną wniosku, procedurą konkursową i wiele innych procedur, których do tej pory, czyli przed 2024 r., nie było.

Także dzisiaj mogę powiedzieć, że konkurs działa sprawnie, program działa bardzo sprawnie. Rozwiązaliśmy część umów. Jednym z wyników tej kontroli było rozwiązanie umowy z organizacją Projekt Poznań, która między innymi przekazała środki do podmiotów ze sobą powiązanych, co łamało regulamin. W innych organizacjach prowadziliśmy działania naprawcze, prowadziliśmy szereg kontroli i dzisiaj mogę powiedzieć, że z jednej strony – o czym zaraz państwo usłyszycie – w KPRM trwają prace nad zmianami programu, zalecanymi także przez NIK, ale te zmiany są nie tylko wynikiem zaleceń NIK, lecz także postulatem ze strony sektora organizacji młodzieżowych i pozarządowych, które wielokrotnie czuły się oszukane przez praktyki naruszające zasady konkurencji.

Natomiast my za kilka dni ogłosimy nabór w ramach kolejnej edycji Funduszu Młodzieżowego już na zasadach jawnych, transparentnych, sprawiedliwych i nadzorowanych przez same

organizacje pozarządowe. To będą pieniądze dla organizacji, które pracują z młodzieżą, które spełniają konkretne kryteria jakościowe – zresztą kryteria wypracowane przez same organizacje pozarządowe.

Jeżeli będą później mieli państwo pytania, to oczywiście jesteśmy otwarci. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. I kto jeszcze z KPRM chciałby zabrać głos?

Wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarz stanu w KPRM Adriana Porowska:

Może ja. Myślę, że w pytaniach – jeśli będą jeszcze jakieś pytania, to z chęcią odpowiem.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Ja przepraszam, że zapytałem, a nie od razu udzieliłem pani głosu, bo tak na ogół tylko NIK się odzywa, a te informacje państwa też są bardzo istotne i uzupełniające dla tej kontroli, więc dziękuję bardzo za to, że pani tej informacji udzieliła z panem dyrektorem.

Otwieram dyskusję. Bardzo proszę, pani poseł Koszutska.

Poseł Urszula Koszutska (KO):

Dziękuję serdecznie, panie przewodniczący. Bardzo dziękuję za ten raport. Powiem szczerze, że jest bardzo niepokojący, bo to, że wielokrotnie słyszeliśmy o tym, że publiczne środki nie były szanowane za poprzedniej władzy, natomiast tutaj mamy projekt, który był mocno kierowany w stronę aktywizacji młodzieży w samorządach. I to tym bardziej boli, bo zamiast dać dobry przykład młodym ludziom, jak należy pracować transparentnie, jak mogą się uczyć od nas, dorosłych, pewnych pozytywnych zachowań, daliśmy przykład niezbyt chlubny, który mówi mocno o wielu nieprawidłowościach.

Ale pytanie jest takie. Rozumiem, że w 2022 r., kiedy ta władza była inna – cieszę się, że w tej chwili państwo pracujecie nad regulaminem, który ma być jawny, transparentny i sprawiedliwy – pewne pieniądze już zostały przekazane do organizacji pozarządowych w sposób niezgodny z przepisami czy w jakiś sposób zmanipulowany. Czy państwo reagujecie na to w jakiś sposób? Czy rozmawiacie z tymi organizacjami? Czy te organizacje mają zwracać te pieniądze? Jaki jest kolejny etap, kiedy państwo stwierdzicie, że te pieniądze dano w sposób nieprawidłowy? Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze chce zabrać głos? Proszę.

Poseł Mariusz Gosek (PiS):

To, panie przewodniczący, moja jedna prośba, bo przy Funduszu Sprawiedliwości dzisiaj jest nieobecny pan prezes Mariusz Haładyj. Poprosiłbym, żeby pan prezes jednak wiedział, że to Sejm sprawuje nadzór nad NIK i żeby przychodził również w tematach trudnych. Ostatnio też słyszałem, że pan prezes ma Kolegium NIK. Oczywiście to święte prawo pana prezesa, ale te komisje wyznaczane są wcześniej. Mam pytanie w takim razie bezpośrednio do pana prezesa Mariusza Haładyja. Nie będę tu do kolegi, bo jeszcze z czasów Platformy się znamy – do kolegi Brauna – się odnosił. Poprosiłbym, żeby jednak stawiał się w Sejmie pan Haładyj, bo mam szereg pytań. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Bardzo proszę, pan przewodniczący Kostuś.

Poseł Tomasz Kostuś (KO):

Panie przewodniczący, ja chciałem przede wszystkim pogratulować i podziękować KPRM za tak szybkie, tak skuteczne podjęcie systemowych działań, które zostaną wprowadzone w Funduszu Młodzieżowym, tak żeby takie historie dotyczące tych nieprawidłowości, niegospodarności, o których tutaj państwo we wprowadzeniu mówili, już nigdy się nie powtórzyły. Przede wszystkim za wyeliminowanie uznaniowości i wprowadzenie oczywistych kwestii, jak jawność, przejrzystość, transparentność czy też sprawiedliwy podział środków. To takie zdecydowane, szybkie, systemowe działania – to jest to, czego przede wszystkim oczekujemy.

Natomiast chciałbym zapytać – i tutaj króciutko już do brzegu – czy wobec osób winnych tych zaniedbań, winnych tej niegospodarności, winnych tego fatalnego zarządzania, a przede

wszystkim oceny konkursów, będą wyciągnięte konsekwencje? Jeżeli tak, to do kogo i w jakim zakresie? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Pani minister, bardzo proszę.

Wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarz stanu w KPRM Adriana Porowska:

Tak, pani posłanko, ja też uważam, że ten program jest ważny i potrzebny. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego są ważne i potrzebne. Lokalni liderzy, a szczególnie młodzi ludzie, powinniśmy ich uczyć, pokazując dobry przykład, a tymczasem, jak raport pokazuje, bardzo często to oni zostali wykorzystani – ich niewiedza i brak doświadczenia.

Ten program, jak i wiele innych programów NIW, ma rozwijać społeczeństwo obywatelskie i ma wspierać instytucjonalnie i uczyć tych, którzy do tej pory nie uczestniczyli jeszcze w tym życiu publicznym. Więc staramy się zrobić wszystko, co możliwe, po pierwsze, aby te programy były prowadzone i napisane w taki sposób, aby dotrzeć właśnie do tych, którzy do tej pory nie byli w stanie korzystać ze środków rządowych, pokazując w ten sposób, że Warszawa pamięta o każdej małej miejscowości w całej Polsce.

Ja pozwolę sobie, panie przewodniczący, najpierw przekazać głos panu dyrektorowi NIW, aby opowiedział o tym, jak wyglądają rozliczenia w programach i o tej procedurze, a później pani dyrektor Annie Czaplińskiej, która opowie też, bo my jesteśmy przy rozliczeniach wszystkich programów NIW, tu opisujemy tylko i wyłącznie jeden program. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Michał Braun:

Dziękuję. Mogę powiedzieć, że podjęto trzy rodzaje działań. Po pierwsze, udało nam się odstąpić od podpisania pewnych umów zaraz po objęciu dyrekcji w instytucie, między innymi właśnie w ramach Funduszu Młodzieżowego, gdzie udowodniliśmy, że informacje zawarte przez organizacje we wniosku na temat ich potencjalnego doświadczenia były po prostu nieprawdziwe. Na podstawie zawarcia nieprawdziwych informacji we wniosku nie podpisaliśmy umów albo odstąpiliśmy od ich podpisania.

Po drugie, na przykład w ramach Stowarzyszenia Projekt Poznań po prostu rozwiązaliśmy z nimi umowę. Dla nas między innymi podstawą prawną były właśnie wyniki kontroli NIK, a także analiza ich częściowego sprawozdania. I tutaj rozwiązano umowę na ponad 2 mln zł.

Natomiast w innych przypadkach prowadzimy szereg kontroli. Te kontrole oczywiście mają różny wynik, natomiast zawsze są oparte o przepisy prawa, nigdy o przesłanki polityczne. Natomiast jeżeli organizacja źle wydatkowała środki, jeżeli na przykład wydatkowała je w celach politycznych, bo mieliśmy takie sytuacje, były przypadki kierowania do prokuratury zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, wydatkowania środków niezgodnie z Kodeksem wyborczym. Natomiast mamy też sytuacje, w których organizacje przekazywały czy wydatkowały środki po prostu niezgodnie z prawem i wtedy też dochodzimy zwrotów. Na dzisiaj w NIW prowadzimy ponad 120 postępowań zwrotowych na kwotę ponad 15 mln zł.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo, panie dyrektorze. Bardzo proszę, pani dyrektor.

Zastępca dyrektora Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Anna Czaplińska:

Dzień dobry. Dziękuję. Szanowni państwo, przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego jest organem odwoławczym od decyzji dyrektora NIW w przypadku zwrotu dotacji, także wydajemy te decyzje w drugiej instancji. Proces oczywiście rozpatrywania odwołań jest ciągły i obecnie, jeśli chodzi o Fundusz Młodzieżowy, mamy trzy decyzje w stosunku do trzech takich podmiotów, trzech organizacji, które czekają na rozpatrzenie u nas. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Czy jeszcze ktoś chciał zabrać głos? Bardzo proszę, pan poseł Babinetz.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, ja mam pytanie może nie tyle do NIK, co do przedstawicieli strony rządowej, tak można by powiedzieć, bo państwo mówicie o tym, że w poprzednich latach to wszystko źle funkcjonowało, a teraz tak dobrze działa. Natomiast chociażby z posiedzeń Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu wynika, że organizacje pozarządowe bardzo negatywnie odebrały sytuację, jeśli chodzi o nabory w 2025 r., bo około 90% wniosków odpadało i to bodajże w większości już z przyczyn formalnych, na początku tego postępowania, z powodu bardzo wielu kryteriów horyzontalnych, gdzie niespełnienie któregoś z tych kryteriów wykluczało wnioski.

O te kryteria horyzontalne chciałem dopytać – czy to między innymi chodzi o cele środowiskowe i takie cele jak na przykład odwracanie zmian klimatycznych czy kwestia wprowadzenia zielonej transformacji? Czy na tym to polega? Pomijając kwestię jakichś ewentualnych patologii, które wcześniej były, ale czy ta zmiana w liczbie pozytywnie rozpatrzonych wniosków czasem nie wynika także z tych kryteriów horyzontalnych?

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo, ale coś mi się wydaje, że pan poseł nie o to sprawozdanie i nie o ten raport pyta, ale trudno. Pani minister.

Wiceprzewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, sekretarz stanu w KPRM Adriana Porowska:

Tak, potwierdzam. My prowadzimy NIW, a nie Narodowy Instytut Kultury, więc podejrzewam, że to w ogóle nie o nasze programy chodzi. My nie prowadzimy tych programów, o które pan pyta.

Posel Piotr Babinetz (PiS):

Jeżeli tak jest, to nie ma kryteriów horyzontalnych?

Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Michał Braun:

Nie mamy kryteriów horyzontalnych. Każdy z programów ma wyznaczone konkretne cele i oczywiście są także kryteria formalne. Natomiast ze względu na to, że w instytucie prowadzimy politykę bardzo otwartą dla organizacji pozarządowych, nasze kryteria są maksymalnie uproszczone i w zeszłym roku na ponad 3000 wniosków złożonych zaledwie około czterech nie spełniło kryteriów formalnych. To po prostu były organizacje, które nie były uprawnione w ogóle do startowania w konkursie. Natomiast praktycznie wszystkie organizacje spełniały kryteria formalne i podlegały pełnej ocenie.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Zamykam dyskusję. Panie pośle, chce pan się zapisać do naszej Komisji? Zapraszamy. No proszę bardzo jeszcze, bo już chciałem...

Posel Adam Gomoła (Polska2050) – poseł spoza składu Komisji:

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Dziękuję za to zaproszenie. Na razie gościnnie tutaj u państwa. Jako też przewodniczący Zespołu Parlamentarnego do spraw Młodzieżowych Rad bardzo dziękuję za ten dokument. On podsumowuje wszystko to, co już od dłuższego czasu wiemy na temat tych wielu wypaczeń. Reforma Funduszu Młodzieżowego to była jedna z głównych rzeczy i postulatów, jakie zgłaszały środowiska młodzieżowe w 2023 r. Na tyle to było trudne, że wręcz utarło się w środowisku, w którym działałem wtedy, takie prześmiewcze stwierdzenie, że nie jest to Fundusz Młodzieżowy, tylko fundusz kradzieżowy. I faktycznie, patrząc przez system tych grantów i to, w jaki sposób były rozdzielane, można to postrzegać jako uzasadnione. Ja i tak mam poczucie, że NIW naprawdę wkraczał w te najbardziej patologiczne sytuacje, bo wciąż widać, że wiele organizacji, także pod względem profilu działalności, bardzo konkretnie ukierunkowanych fundacji i stowarzyszeń, które były beneficjentami, otrzymywało tego typu granty i dostało je, w sensie – nie były one w jakiś sposób anulowane po drodze. Pod tym względem dzisiaj jest to na pewno dużo bardziej transparentne. Bardzo dobrze, że te przykre początki nie wypaczyły całej idei tego, że taki grantowy system wsparcia jest potrzebny. Ale też, i to pewnie będzie dalsza część dyskusji, wobec młodzieżowych rad przy JST czy szerzej – warto znaleźć także formę ciągłego finansowania.

Myślę, że bardzo duży wpływ na to ma tu program Moc Małych Społeczności. I aż szkoda, że nie stał się on takim wieloletnim programem, tylko wciąż zastanawiamy się, czy będzie jego

kontynuacja. Stąd, pani minister – ja wiem, że pani akurat jest ogromną sojuszniczką tego programu – niemniej mam nadzieję, że też rząd przychyli się do tego, aby ten program – z którego korzystają organizacje młodzieżowe, ale nie tylko, bo to przecież jest kilka, jak nie kilkanaście tysięcy takich grantów w skali całej Polski – był realizowany, bo przy takich mikrograntach naprawdę pokazujemy, że rozumiemy, czym jest partycypacja nie tylko młodzieżowa, ale też partycypacja obywatelska, na której opiera się ten cały trzeci filar naszego państwa. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję panu posłowi Gomole za udział w Komisji i za taką ocenę od strony młodzieżowej.

Wobec wyczerpania tematu zamykam dyskusję.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła informację NIK do wiadomości.

Zamykam posiedzenie Komisji.